

Könyvtárról könyvtárra

A Nemzeti Kábítószer Könyvtár

Az előző számban WHO letéti könyvtárunkról számoltam be, most a másik külön gyűjteményünket, a Nemzeti Kábítószer Könyvtárat szeretném bemutatni.

Magyarországot sem kerülte el korunk egyik legnagyobb társadalmi gondja, a drogfogyasztás. Míg 1995-ben 3553 drogfogyasztót tartottak nyilván, addig 2000-ben ez a szám már 12 789 főre nőtt. Becslések szerint a 15 éves korosztályból minden negyedik-ötödik fiatal legalább egyszer már kipróbálta a kábítószerrel.

Ezt a problémát korán felismerve, mintegy tíz éve, 1991-ben jött létre a MEDINFO-nak az Egészségügyi Minisztérium épületében lévő részlegénél a Nemzeti Kábítószer Könyvtár, a szakemberek munkájának támogatására. Megalakulását az azóta már megszűnt Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság is támogatta.

A Phare Kábítószer Információs és Dokumentációs Rendszerek projekt keretében 1994-ben megerősítést kapott a könyvtár mint országos kábítószer irodalmi dokumentációs központ.

1996-ban a fenti Phare projekt keretében ez a gyűjtemény internetes hozzáférésű számítógépet kapott. MicroISIS programban adatbázist építettünk, illetve azóta is építjük. Kereshetünk benne címre, alcímre, az eredeti nyelvű cím és a magyar címfordítás minden szavára, közreadóra, országokra, kiadóra, kiadás évére, kiadás helyére, a dokumentumot azonosító tételszámra.

A közel 1400 kábítószerügyi dokumentumot tartalmazó állomány nyolcvan százaléka angol nyelvű. Az összetétele a következő:

- kormányzati nemzetközi szervezetek dokumentumai (Európai Unió, ILO, Unesco, WHO stb.) (350 tétel)
- nem kormányzati szervezetek dokumentumai (11 tétel)
- egyes országok dokumentumai (Ausztrália, Ausztria, Belgium, Chile, Csehország, Dánia,

Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, India, Írország, Izrael, Japán, Kanada, Kína, Lengyelország, Luxemburg, Malajzia, Marokkó, Málta, Mexikó, Nagy-Britannia, Németország, Norvégia, Olaszország, Skócia, Spanyolország, Svájc, Szlovénia, Svédország, Szlovákia, Thaiföld, Törökország, USA) (450 tétel)

- magyar dokumentumok (100 tétel, plusz jogszabályok)

- tanulmányúti jelentések (magyar szakemberek külföldi tanulmányúti jelentései) (70 tétel)

Az állomány dokumentumtípusai:

- könyvek
- szürke irodalom (pl. ország- és konferencia-jelentések)
- folyóiratok, folyóiratcikkek (tízféle külföldi és hazai periodikum jár jelenleg, alkalmanként cikkgyűjteményt állítunk össze egy-egy témában)
- brosrák (megelőzés témában nemzetközi és magyar szervezetek brosrái).

A folyóiratcikkek és a brosrák nincsenek tételesen feldolgozva az adatbázisban.

Három alkalommal (1993-ban, 1996-ban és 1997-ben) jelentettük meg a kábítószerüggyel foglalkozó szakirodalom bibliográfiáját ezer-ezer példányban, melyet az érdeklődő szakemberekhez és könyvtárakhoz juttattunk el. Anyagi nehézségek miatt az új beszerzésekről készített összeállításunk csak word formátumban férhető hozzá. Interneten viszont a MEDINFO (www.medinfo.hu) és a P.R.A.D.O., azaz a Prostitúció-, AIDS és Drogellenes Alapítvány honlapján (www.prado.hu) tájékozódhatnak az érdeklődők az új gyarapodásunkról.

A gyűjteményt rendszeresen használják a kábítószer elleni harcban részt vevő szakemberek, a képzési tanfolyam hallgatói, a minisztériumok munkatársai, egyetemi hallgatók, újságírók, rendőrök, tanárok, védőnők, szociális munkások. Évente több alkalommal tartunk könyvtárbemutatót hazai és nemzetközi csoportok részére.

A Nemzeti Kábítószer Könyvtárból dokumentumokat nem kölcsönzünk, csak helyben lehet olvasni ezeket, illetve xerox másolatot tudunk

készíteni, térítés ellenében. A Nemzeti Kábítószert Könyvtár jelentős eseménye volt, hogy 1996-ban a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon bemutattuk a kábítószertügyi szakirodalmi adatbázisunkat

1998-ban a Nemzeti Kábítószert Könyvtár tagja lett az Európai Virtuális Kábítószert Könyvtári Együttműködési Körnek. Ennek köszönhetően 1999-ben a PHARE program keretében részt vettünk az európai droginformációs központok és könyvtárak részére Párizsban és Lisszabonban szervezett értekezleteken, ahol Közép-Európát csak egy cseh és egy magyar munkatárs képviselte.

2001-ben Stockholmban már az előző évekhez hasonló meghívás alapján vettünk részt az Európai Kábítószert- és Alkoholelleses Dokumentációs Központok és Könyvtárak Szövetségének (ELISAD) éves értekezletén.

A könyvtárlátogató, drog iránt érdeklődő olvasóknak könyvtáros kolléganőm, Kovács Beatrix (kovacs.beatrix@eum.hu) segít az állományban és az adatbázisban eligazodni.

Végezetül néhány hasznos linkre szeretném még felhívni a figyelmet.

A magyar kormányzati drogpolitikáról az Ifjúsági és Sportminisztérium www.ism.hu honlapján olvashatunk.

Az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program 17. pontja foglalkozik a szeszital- és drogfogyasztás visszaszorításával, erről az Egészségügyi Minisztérium www.eum.hu honlapján, az iskolai drogmegelőzési programokról az Oktatási Minisztérium www.om.hu honlapján találhatunk információkat.

A civil szervezetek közül a Sziget Droginformációs Alapítvány www.droginformacio.hu honlapját ajánljuk, ami jó kiindulási pont más szervezetekhez is.

A nemzetközi weboldalak közül Európa és más földrészek fontosabb honlapjaira is el lehet jutni a Kábítószert és Kábítószert-függőség Európai Megfigyelő Központja (EMCDDA) honlapjáról: www.emcdda.org.

Palotai Mária

Egyházi könyvtárak

Bethlen Gábor

Református Gimnázium

Könyvtára

6800 Hódmezővásárhely, Szőnyi u. 2.

Tel. (62) 241-703

E-mail: bgrg@server.bethlen-hodm.sulinet.hu

A debreceni anyaiskola könyvtára a hódmezővásárhelyi középfokú filias létrehozásakor az ország egyik legnagyobb gyűjteménye volt. Természetes tehát, hogy a nagy jövő előtt álló iskola is központi feladatának tekintette a bibliotheka gyarapítását. Könyvtörténeti szempontból az első adata 1727-ből való. Eszerint az akkori rektor, Erdélyi P. Sámuel négy könyvet adományozott az iskolának.

Ő volt az első adományozó, aki könyveket ajándékozott a könyvtárnak.

Az 1758 és 1799 közötti időszakból több könyvjegyzéket is ismerünk.

Az első összeírást Thuri Dániel készítette 1758-ban. Az akkor még szerény gyűjtemény kizárólag olyan könyveket tartalmazott, amelyeket az oktatásban használtak. A tanároknak feltehetően saját magánkönyvtárak volt. Az 1799-es összeírás már több mint háromszáz kötetről beszél. A könyvjegyzékeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy iskolánk könyvtára az adott korban modern, naprakész könyvtár volt. A XIX. században adományozók sora gazdagította a könyvtárat. 1853-ra a könyvtár állománya 1326 kötet, ám az adományok, ajándékok miatt a könyvtár gyűjteménye már az egyes adományozók olvasmányizlését tükrözte.

1866-ban a szegény tanulók számára külön könyvtárat alapítottak, 1878-ban pedig egy diák-szervezet, a Petőfi Sándorról elnevezett Önképző Kör állított fel magának egy külön gyűjteményt.

ményt. Ezeknek az anyaga a mai úgynevezett tanári könyvtár része.

Az iskola könyvtárának XX. századi történetéből két fontos eseményt kell kiemelnünk: 1938-ban Baranyi Elek orvos 2329 kötetes könyvtárát a gyűjtő húga, Baranyi Irén a könyvtárnak adományozta; 1957-ben Németh László (korábban az iskola tanára) Kossuth-díjának összegét ajánlotta fel a könyvtár számára – könyvvásárlásra.

Fenntartó: az alapító jogutódjának tekintett tizenkét református egyházközség – Ótemplomi Református Lelkészi Hivatal.

Kutathatóság: az iskola dolgozói, tanulói és kutatók használják.

Nyitvatartási idő: hétköznapokon 8-tól 16 óráig.

Gyűjtőkör: az oktatást és tanulást segítő szakirodalom és szépirodalom.

Az állomány nagysága, jellege és feltártsága: kb. 70 ezer kötet szépirodalom és szakirodalom.

Teljesen feldolgozott. Szerzői betűrendes és csoportos szakkatalógus segíti a keresést.

Szolgáltatások: helyben olvasás, kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, referenz-szolgálat.

Szakirodalom:

Imre Mihály: Iskolakultúra Hódmezővásárhelyen a XVIII. század közepétől 1848-ig. = Tanulmányok Csongrád megye történetéből. Szeged, 1983. p. 129–162.

A hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium XVI. századi könyveinek katalógusa /összeáll. Zvara Edina, Simon Ferenc/ Szeged: Scriptum Rt., 1998.

A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Könyvtára

4026 Debrecen, Blaháné u. 15.

Tel.: (52) 315-896

Fax: (52) 413-155

E-mail: demeter@kfrtkf.hu

A könyvtár története elválaszthatatlan a főiskola történetétől. A könyvtár alapítását a felsőfokú tanítóképző intézet megalakulásától datáljuk (1959), bár a tanítóképzés kezdetei a reformációig nyúlnak vissza.

Az intézetet 1975-ben főiskolává minősítették. 1990-ben vette fel Kölcsey Ferenc nevét.

1993. január 5-én kötötte meg a Magyar Köztársaság kormánya és a Magyarországi Református Egyház azt a szerződést, melynek értelmében a tanítóképző és intézményei a Debreceni Református Kollégium tulajdonába kerültek.

A könyvtár induló állománya 6997 dokumentum volt, melyet a tanítóképzők egységesített ifjúsági és nevelői könyvtára adott.

Különgyűjtemény: alsó tagozatos tankönyvek.

Fenntartó: a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola.

Kutathatóság: hivatalosan nem, de egyébként nyilvános könyvtár, elsősorban a főiskola hallgatói és oktatói számára, de fogadnak külső olvasókat, kutatókat is.

Nyitvatartási idő:

hétfőtől csütörtökig 10-től 16.30-ig, pénteken 10-től 14 óráig.

Olaszóterem: hétfőtől csütörtökig 10-től 20 óráig, pénteken 10-től 14 óráig.

Az állomány nagysága, jellege és feltártsága: közel százezer (feldolgozott) dokumentum. Az állomány negyven százaléka pedagógiai és pszichológiai szakirodalom, alsó tagozatos tankönyvek, tanári kézikönyvek, tantervek, útmutatók, módszertani segédletek.

Gyűjti a hazai és külföldi gyermek- és ifjúsági irodalmat.

800 darabos hanglemez-, illetve videogyűjtemény, továbbá 180 hasonló dokumentum segíti a tanítási órák illusztrálását.

100 darabos CD-ROM gyűjtemény.

250 féle folyóirat.

Számítógépes feldolgozás: 1997-ben bevezették az integrált számítógépes szoftvert (SRLIB 3.1) a könyvtári munka minden területén (a kölcsönzési modul kivételével, melyet két éven belül terveznek alkalmazni).

Technikai felszereltség: fénymásoló, számítógép, mikrofilmolvasó.

Szolgáltatások: helyben olvasás, kölcsönzés, másolatok készítése, irodalomkutatás, referenz-szolgálat, könyvtárközi kölcsönzés.

Gyűjtőkör: mint felsőoktatási pedagógiai szakkönyvtár gyűjti a főiskolán oktatott és kutatót diszciplínák és határterületeik hazai és – lehetőség szerint – külföldi szakirodalmát.

Szakirodalom:

A Debreceni Tanítóképző Főiskola 25 éve in Hajdú-Bihar Megyei Téka